

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

SZKOŁA PODSTAWOWA w Czaplach	
wpł. dnia	07. 11. 2019
L.dz.	337
skierowano ... <i>dluc</i>	

LBY.411.005.01.2019

Dyrektor
Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego
Czapse 23
86-107 Czapse

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.443.166.2019
Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej z 14 października 2019 r.

S/19/005/LBY Wspieranie kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego, Czaple 23, 86-107 Czaple województwo kujawsko-pomorskie ¹ .
Kierownik jednostki kontrolowanej	Monika Orłowska, Dyrektor Szkoły.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Określenie formy i sposobów wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.2. Zapewnienie warunków organizacyjnych i finansowych do wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.3. Realizacja zaplanowanych działań w zakresie wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 września 2016 r. do zakończenia czynności kontrolnych ² , z uwzględnieniem zdarzeń wcześniejszych, które miały wpływ na realizację badanych zadań.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy.
Kontroler	Maciej Gajdzik, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr LBY/85/2019 z 28 maja 2019 r. Leszek Murat, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/89/2019 z 6 czerwca 2019 r.

(akta kontroli str. 1-2, 640-642, 1034-1036)

¹ Dalej: „Szkoła”.

² Tj. do 15 lipca 2019 r.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: „ustawa o NIK”.

II. Ocena ogólna kontrolowanej działalności⁴

OCENA OGÓLNA

Zapewnione przez Szkołę w latach szkolnych 2016/2017-2018/2019 warunki organizacyjne i finansowe w ograniczonym stopniu przyczyniały się do wspierania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

W roku szkolnym 2018/2019 utworzono oddział integracyjny, zatrudnieni nauczyciele i specjaliści posiadali odpowiednie kwalifikacje, a programy edukacyjno-terapeutyczne⁵ zawierały dyspozycje dostosowane do danego ucznia.

Niemniej jednak programy pięciu z 17 uczniów nie uwzględniały zaleceń zawartych w orzeczeniach. Nie w pełni zostały także zrealizowane zalecenia wskazane w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, ponieważ w roku szkolnym 2016/2017 jednemu z uczniów nie zapewniono zajęć rewalidacyjnych, zaś czterem innym zorganizowano zajęcia rewalidacyjne w wymiarze niższym, niż minimalny wymagany prawem. W całym okresie objętym kontrolą część zajęć logopedycznych odbywała się ze zbyt dużą liczbą uczestników oraz przy niskiej frekwencji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Działo się tak pomimo tego, że Szkoła w 2018 r. i w 2019 r. otrzymała znacząco zwiększone środki na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki.

W statucie Szkoły nie określono organizacji oddziału integracyjnego oraz zajęć dodatkowych, a nazwa Szkoły była niezgodna z wymogami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół⁶. Ponadto do utworzonego oddziału integracyjnego uczęszczało więcej uczniów niepełnosprawnych, aniżeli dopuszczało ww. rozporządzenie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Określenie formy i sposobów wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą edukacją w Szkole objętych było 17 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego⁸. W objętych kontrolą latach szkolnych (2016/2017, 2017/2018, 2018/2019) uczęszczało ich odpowiednio ośmiu, dziesięciu i trzynastu⁹, stanowiąc rosnącą grupę uczniów Szkoły (w poszczególnych latach odpowiednio: 8,2%, 9,2% oraz 11,3%).

Ponadto, według stanu na 21 czerwca 2019 r., do Szkoły uczęszczało 39 uczniów posiadających opinie poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz jeden uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania¹⁰.

Najczęstszym powodem występowania specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego¹¹ była

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej także: „IPET”, „programy”.

⁶ Dz.U. Nr 61, poz. 624 ze zm., dalej: „rozporządzenie z 2001 r.”

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dalej także: „uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi”.

⁹ Według stanu na 30 września podanych lat szkolnych.

¹⁰ Uczniowi temu zapewniono nauczanie indywidualne.

niepełnosprawność intelektualna w stopniu lekkim (w latach szkolnych objętych kontrolą odpowiednio: 4, 4 i 7 uczniów), następnie niedosłyszenie (w latach szkolnych objętych kontrolą odpowiednio: 2, 3 i 3 uczniów) oraz autyzm i zespół Aspergera (w latach szkolnych objętych kontrolą odpowiednio: 1, 2 i 3 uczniów). Do Szkoły uczęszczał też jeden uczeń słabowidzący (w latach szkolnych 2016/2017 oraz 2017/2018).

(akta kontroli str. 674-687, 704-705, 879-882, 955)

Rodzice dwóch uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zrezygnowali z ich kształcenia w Szkole. Uczniowie ci kontynuowali naukę w szkole specjalnej. Dyrektor Szkoły podała m.in., że główną przyczyną rezygnacji nauki w Szkole były trudności w koncentracji, brak sukcesów edukacyjnych i wychowawczych. W ocenie Dyrektor Szkoły szkoła specjalna powinna zapewnić uczniom niepełnosprawnym intelektualnie edukację lepszej jakości, ze względu na zatrudnionych tam wykwalifikowanych nauczycieli-specjalistów z odpowiednim doświadczeniem. W opinii Dyrektor Szkoły powodem przeniesienia przez rodziców jednego z ww. uczniów¹² było dążenie do likwidacji konfliktu z rówieśnikami oraz większa liczba zajęć dodatkowych w szkole specjalnej. W drugim przypadku¹³ Szkoła nie dysponowała dokumentacją, w której odnotowanoby powody przeniesienia ucznia do szkoły specjalnej (nastąpiło to po wydaniu orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego).

(akta kontroli str. 955, 960, 1006-1010)

1.2. W okresie objętym kontrolą ustrój Szkoły określony został w statucie: z 1 września 2015 r.¹⁴ - obowiązującym do 28 listopada 2017 r., statucie z 29 listopada 2017 r.¹⁵ - obowiązującym do 8 stycznia 2019 r. oraz w statucie z 9 stycznia 2019 r.¹⁶

W statutach tych wskazano w szczególności, że do zadań dyrektora Szkoły należała odpowiedzialność za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia (§ 5 ust. 7 pkt 1 lit. d statutow z 9 stycznia 2019 r. i z 29 listopada 2017 r. oraz § 12 ust. 1 pkt 5 lit. d statutu z 1 września 2015 r.).

(akta kontroli str. 1232-1248, 1262)

1.3. Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne dla 12 z 17 uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych uwzględniały zalecenia zawarte w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego. Programy te zawierały podstawowe informacje o uczniu, jego charakterystykę, zakres zintegrowanych działań nauczycieli specjalistów oraz zakres współpracy z rodzicami.

(akta kontroli str. 1128-1215, 1266)

1.4. Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne sporządzano na czas trwania danego etapu edukacyjnego każdego z uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

W przypadku 12 na 16 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi IPET sporządzono terminowo, tj. do 30 września danego roku szkolnego, w którym uczeń

¹¹ Dalej: „orzeczenie”.

¹² Uczeń z orzeczeniem poradni nr 155/2016-17.

¹³ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 427/2015-16.

¹⁴ Uchwalonym przez Radę Szkoły w dniu 1 września 2015 r. uchwałą nr 1/2015/2016, zwanym dalej „statutem z 1 września 2015 r.”

¹⁵ Przyjętym przez Radę Pedagogiczną w dniu 29 listopada 2017 r. uchwałą Nr 3/2017/2018, zwanym dalej: „statutem z 29 listopada 2017 r.”

¹⁶ Przyjętym przez Radę Pedagogiczną w dniu 9 stycznia 2019 r. uchwałą Nr 12/2018/2019, zwanym dalej: „statutem z 9 stycznia 2019 r.”

rozpoczął od początku roku szkolnego kształcenie w szkole podstawowej, albo 30 dni od dnia złożenia w szkole podstawowej orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, tj. zgodnie z § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹⁷ oraz z § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym¹⁸.

(akta kontroli str. 704-705, 820-824, 983-984, 1000, 1268)

W przypadku jednego z uczniów¹⁹ wydane na jego rzecz w 2013 r. orzeczenie o specjalnych potrzebach edukacyjnych, wygasło wraz z zakończeniem edukacji wczesnoszkolnej (w 2016 r.), zaś (kolejne) orzeczenie na okres nauczania początkowego, zostało wydane dopiero 13 sierpnia 2018 r. W orzeczeniu z 2013 r. zalecono m.in. rewalidację, natomiast w orzeczeniu z 2018 r. zalecono ponadto m.in. zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze oraz zajęcia terapeutyczne²⁰. Pomimo braku orzeczenia, w latach 2014-2017 uczniowi temu Szkoła udzielała pomocy psychologiczno-pedagogicznej m.in. w formie zajęć logopedycznych. Dyrektor Szkoły podała, że przeprowadzano z matką ucznia rozmowy w sprawie wystąpienia przez nią o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, jednak Szkoła nie posiadała dokumentacji potwierdzającej przeprowadzenie takich rozmów.

(akta kontroli str. 574-580, 1000-1005, 1026, 1028, 1252)

1.5. W indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych 16 z 17 uczniów zamieszczono informacje o planowanych działaniach wspierających rodziców ucznia. Działania te miały polegać głównie na odbywaniu konsultacji z rodzicami i udzielaniu im porad. Zapoznanie się z treścią IPET potwierdzili rodzice 14 uczniów.

(akta kontroli str. 1252-1255, 1291)

1.6. W okresie objętym kontrolą, w odniesieniu do dziesięciu spośród 17 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, istniało zagrożenie śródroczną lub końcoworoczną oceną niedostateczną. Tylko w przypadku jednego z uczniów (ujawnionym w kontroli przez Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty przeprowadzonej w lutym 2018 r.) naruszono termin określony w § 31 statutu z 2017 r. na przekazanie rodzicom informacji w powyższym zakresie.

(akta kontroli str. 955, 962, 972)

Zgodnie z zaleceniami sformułowanymi w wyniku kontroli przeprowadzonej w lutym 2018 r. przez organ nadzoru pedagogicznego, Dyrektor Szkoły wystąpiła do poradni psychologiczno-pedagogicznej o sporządzenie diagnozy dla jednego z uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi²¹, przekazywała rodzicom informacje o postępach tego ucznia oraz umożliwiła odbywanie zajęć rewalidacyjnych innego z uczniów w minimalnym wymaganym wymiarze 60 minut tygodniowo²². Ponadto – w efekcie przeprowadzonej przez Dyrektora Szkoły analizy orzeczeń uczniów –

¹⁷ Dz. U. poz. 1578, ze zm., dalej: „rozporządzenie z 2017 r.”

¹⁸ Dz. U. poz. 1113, ze zm., dalej: „rozporządzenie z 2015 r.”

¹⁹ Z orzeczeniem poradni nr 359/2017-18.

²⁰ Zgodnie z § 5. 1. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. poz. 1743) zespoły wydają orzeczenia i opinie na pisemny wniosek rodzica dziecka lub ucznia lub na pisemny wniosek pełnoletniego ucznia.

²¹ Na skutek diagnozy poradnia wydała 16 lipca 2018 r. orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

²² Uczeń z orzeczeniem poradni nr 288/2015-16.

utworzono w roku szkolnym 2018/2019 oddział integracyjny oraz zwiększono liczbę godzin zajęć logopedycznych o dwie tygodniowo. Natomiast Rada Pedagogiczna ustaliła z dniem 27 marca 2019 r. zasady przyjmowania rezygnacji rodziców z zajęć wspierających uczniów w formie pisemnej.

(akta kontroli str. 717-722, 953-954, 963-968, 987-995, 998-999, 1006)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ustalone przez Dyrektora Szkoły indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne były niezgodne z orzeczeniami poradni, i tak:

a) dla jednego ucznia²³ IPET nie przewidywał zajęć rewalidacyjnych w roku szkolnym 2017/2018 pomimo, że takie zalecenie zawarto w orzeczeniu, a także udział ucznia w takich zajęciach zalecał zespół nauczycieli i specjalistów Szkoły²⁴. W wyniku kontroli stwierdzono, że zalecone zajęcia faktycznie się odbywały. Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że brak odpowiedniego wpisu w IPET wynikał z omyłki.

(akta kontroli str. 219, 221-225, 225, 981, 1000, 1038, 1071-1072)

b) dla jednego ucznia²⁵ IPET na rok szkolny 2017/2018 nie przewidywał zajęć logopedycznych, pomimo, że takie zalecenie zawarto w orzeczeniu.

Dyrektor Szkoły wskazała m.in., że logopeda wyjaśniła sytuację ucznia ustnie i po jego obserwacji oraz rozmowie z rodzicem ustalono, że nie ma potrzeby terapii logopedycznej (rodzic zrezygnował z udziału ucznia w zajęciach).

(akta kontroli str. 37, 237-241, 957, 981)

c) dla jednego ucznia²⁶ IPET na rok szkolny 2018/2019 nie przewidywał zajęć rewalidacyjnych, terapeutycznych i rozwijających pomimo, że takie zalecenia zawarto w orzeczeniu. W wyniku kontroli stwierdzono, że zalecone zajęcia faktycznie się odbywały.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że brak wpisu w IPET wynikał z omyłki.

(akta kontroli str. 577-578, 587, 981, 1000, 1037, 1051)

d) dla jednego ucznia²⁷ IPET na czas edukacji wczesnoszkolnej (tj. na lata szkolne 2016/2017, 2017/2018 oraz 2018/2019) nie przewidywał zajęć korekcyjno-kompensacyjnych pomimo, że takie zalecenie zawarto w orzeczeniu.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że nie ma tego typu zajęć w placówce²⁸. W Szkole zatrudniono natomiast asystenta nauczyciela oraz utworzono klasę integracyjną, w której zatrudniono nauczyciela wspomagającego.

(akta kontroli str. 71-76, 82, 95-96, 981-983, 996, 1000, 1102)

e) dla jednego ucznia²⁹ IPET na rok szkolny 2016/2017 nie przewidywał zajęć rewalidacyjnych, pomimo, że takie zalecenie zawarto w orzeczeniu.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że brak wpisu w IPET wynikał z omyłki.

(akta kontroli str. 278, 293, 982, 1026)

²³ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 503/2016-17.

²⁴ Zgodnie z § 6 pkt. 3 rozporządzenia z 2017 r. program opracowuje zespół, który tworzą nauczyciele i specjaliści, prowadzący zajęcia z uczniem.

²⁵ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 572/2015-16.

²⁶ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 359/2017-18.

²⁷ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 288/2015-16.

²⁸ Poza rokiem szkolnym 2017/2018.

²⁹ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 67/2015-16.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe³⁰ dyrektor szkoły odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Ponadto brak uwzględnienia w programach zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego stanowiło odpowiednio do lat szkolnych, naruszenie § 5 pkt 1 oraz § 6 ust. 4 rozporządzenia z 2017 r. (lata szkolne 2017/2018 oraz 2018/2019), albo § 6 ust. 4 rozporządzenia z 2015 r. (rok szkolny 2016/2017).

2. Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny jednego z uczniów³¹ został opracowany po upływie 34 dni od dnia złożenia w Szkole orzeczenia, tj. z naruszeniem 30-dniowego terminu określonego w § 6 ust. 5 pkt 2 rozporządzenia z 2017 r. Program opracowano 5 lutego 2019 r., zaś orzeczenie złożono do Szkoły 2 stycznia 2019 r.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że przekroczenie terminu sporządzenia IPET wynikało z faktu, że termin ten przypadł w trakcie ferii zimowych.

(akta kontroli str. 60-66, 1263, 1268, 1271)

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z ogłoszeniem Ministra Edukacji Narodowej³² w województwie kujawsko-pomorskim, w roku szkolnym 2018/2019, ferie przypadały w okresie od 14 do 27 stycznia 2019 r.

3. Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne trzech uczniów sporządzone na rok szkolny 2016/2017 opracowano nierzetelnie, albowiem nie opatrzone ich datą opracowania. Izba zwraca uwagę, iż w przypadku ucznia objętego orzeczeniem nr 288/2015-16 na formularzu IPET przewidziane było do tego nawet odpowiednie miejsce. W związku z powyższym niemożliwe stało się ustalenie, czy w powyższych sprawach dochowano terminów opracowania programów (terminy te zostały określone § 6 ust. 5 pkt 1 i 2 rozporządzenia z 2015 r.).

Dyrektor Szkoły podała m.in., że rozporządzenie z 2017 r. nie nakłada obowiązku zatwierdzania IPET z podaniem daty.

(akta kontroli str. 77-83, 114-119, 288-293, 983-984, 1000, 1268)

W ocenie NIK rzetelne przestrzeganie obowiązku opracowania IPET wymaga zamieszczenia w programach informacji poświadczającej datę realizacji tego obowiązku.

4. Indywidualne programy edukacyjno-terapeutyczne dwóch uczniów³³ zostały opracowane z naruszeniem obowiązku określonego w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z 2017 r., ponieważ nie określały formy udzielanej pomocy i jej wymiaru godzinowego w roku szkolnym 2017/2018.

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że brak aktualizacji powyższych programów był spowodowany kontynuacją zajęć realizowanych w poprzednim roku szkolnym.

(akta kontroli str. 271-274, 297-303, 774, 888-889, 922-924)

5. W indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym z 5 lutego 2018 r. opracowanym dla jednego z uczniów³⁴ nie zamieszczono informacji o działaniach wspierających rodziców ucznia pomimo, że taki obowiązek wynikał z § 6 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia z 2017 r.

³⁰ Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, dalej: „Prawo oświatowe”.

³¹ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 83/2018-19.

³² <https://www.gov.pl/web/edukacja/terminy-ferii-zimowych-w-roku-szkolnym-20182019> [dostęp 22-07-2019].

³³ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 335/2015-16, 67/2015-16.

³⁴ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 572/2015-16.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że brak stosownego wpisu wynikał z niedopatrzenia, zaś wychowawczyni klasy wspierała rodziców poprzez udzielanie porad oraz indywidualne konsultacje na temat zachowania ucznia, jego postępów i problemów.

(akta kontroli str. 237-241, 982)

6. W przypadku rodziców piętnastu uczniów nie przedstawiono dowodów na wykonanie określonego w § 6 ust. 12 pkt 2 rozporządzenia z 2017 r. obowiązku przekazywania kopii programów rodzicom³⁵.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła m.in., że rodzice byli informowani o treści, a następnie ewaluacji IPET, jednak rozporządzenie nie nakłada obowiązku podpisywania się pod IPET. Wspólne omówienie dokumentu programu powodowało, że większość rodziców nie chciała już otrzymać kopii IPET.

(akta kontroli str. 884-885, 982-983, 1291)

NIK zauważa, że wspólne omówienie z rodzicami tego dokumentu nie spełnia wymogu przekazywania im kopii programów, wynikającego z ww. przepisu.

7. Określona w statutach z 29 listopada 2017 r. oraz z 9 stycznia 2019 r. nazwa Szkoły była niezgodna z rozporządzeniem z 2001 r. W § 2 ust. 1 obu statutów Szkoły uregulowano, że pełna nazwa szkoły brzmi: „Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Czaplach, zwana dalej szkołą”. Tymczasem wobec utworzenia od 1 września 2018 r. oddziału integracyjnego, nazwa Szkoły powinna ulec zmianie. Zgodnie z § 1 ust. 1 pkt 1 załącznika nr 2 do rozporządzenia z 2001 r. w przypadku szkoły ogólnodostępnej z oddziałami integracyjnymi nazwa szkoły powinna zawierać określenie „Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi”.

Dyrektor Szkoły podała m.in., że nazwa Szkoły nie uległa zmianie, ponieważ do utworzonej klasy integracyjnej nie prowadzono naboru i utworzono ją w odpowiedzi na potrzeby uczniów posiadających orzeczenia na czas edukacji wczesnoszkolnej.

Izba wskazuje, że rozporządzenie z 2001 r. nie zwalnia od obowiązku zmiany nazwy szkoły w przypadku utworzenia oddziału integracyjnego bez naboru.

(akta kontroli str. 1235-1244, 1270)

8. Pomimo utworzenia od 1 września 2018 r. oddziału integracyjnego, statuty z 29 listopada 2017 r. oraz z 9 stycznia 2019 r. nie określały jego organizacji, co było niezgodne z § 2 ust. 1 pkt. 5 załącznika nr 2 do rozporządzenia z 2001 r. Jedynym odwołaniem w ww. statutach do oddziałów integracyjnych była wzmianka, że w Szkole w razie potrzeby mogą być zorganizowane oddziały integracyjne (§ 14).

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że nie ma potrzeby powielania w statucie regulacji określających organizację oddziału, obowiązujących w stosownych rozporządzeniach, zaś zapisy o pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz o opiece nad uczniami niepełnosprawnymi znajdowały się w treści § 4 statutu.

(akta kontroli str. 1232-1244, 1270)

NIK zauważa, że wskazana przez Dyrektora regulacja w powyższych statutach nie spełnia wymogów § 2 ust. 1 pkt. 5 załącznika nr 2 do rozporządzenia z 2001 r. Ponadto w tym kontekście NIK zauważa, że utworzenie od 1 września 2018 r.

³⁵ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 101/2014-15, 427/2015-16, 335/2015-16, 67/2015-16, 155/2016-17, 359/2017-18, 237/2015-16, 572/2015-16, 342/2017-18, 499/2016-17, 97/2017-18, 454/2016-17, 503/2016-17, 128/2017-18, 83/2018-19.

oddziału integracyjnego nastąpiło z naruszeniem § 5 ust. 2 załącznika nr 2 rozporządzenia z 2001 r., ponieważ liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (niepełnosprawnych) w tym oddziale (siedmiu) przekraczała dopuszczalny prawem limit (pięciu).

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że Szkoła jest placówką z jednym oddziałem w każdym roczniku i aby zachować dopuszczalny limit uczniów [niepełnosprawnych], konieczne byłoby podzielenie klasy. Tymczasem dzieci żyły się ze sobą i nie byłoby wskazane dostarczać im dodatkowego stresu.

(akta kontroli str. 677-678, 956, 1006, 1017, 1251, 1269)

9. W statutach Szkoły z 1 września 2015 r., z 29 listopada 2017 r. oraz z 9 stycznia 2019 r. nie uregulowano organizacji zajęć dodatkowych dla uczniów, z uwzględnieniem ich potrzeb rozwojowych, pomimo że taki obowiązek wynikał z § 2 ust. 1 pkt 7 załącznika nr 2 rozporządzenia z 2001 r.

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że informacja o organizacji zajęć dodatkowych znajduje się w kilku miejscach obowiązującego statutu Szkoły (§§ 4, 6 i 17), zaś uregulowanie szczegółowej organizacji może być trudne, ponieważ zajęcia dodatkowe wynikają ze zmiennych potrzeb i zainteresowań uczniów.

NIK zwraca uwagę, że §§ 4, 6 i 17 statutu Szkoły odnoszą się do wszystkich zajęć, a nie tylko do zajęć dodatkowych (§ 4 określa cele i zadania Szkoły; § 6 określa działalność Rady Pedagogicznej; § 17 określa zakres zadań nauczycieli i innych pracowników szkoły w odniesieniu do pracy dydaktyczno-wychowawczej i opiekuńczej). Ponadto rozporządzenie z 2001 r. nie wyznacza stopnia szczegółowości organizacji, a w związku z tym dyrektor szkoły posiada możliwość wprowadzenia takiego uregulowania, które uwzględni zidentyfikowane potrzeby i zainteresowania uczniów.

(akta kontroli str. 1232-1244, 1270, 1273-1290)

OCENA CZĄSTKOWA

W odniesieniu do 15 z 17 uczniów Szkoła określała formy i sposoby wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Natomiast programy edukacyjno-terapeutyczne dwóch uczniów opracowano z naruszeniem obowiązku określonego w § 6 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z 2017 r., ponieważ nie określono w nich formy udzielanej pomocy i jej wymiaru godzinowego w roku szkolnym 2017/2018. W większości skontrolowanych IPET zamieszczono informacje o planowanych działaniach wspierających rodziców ucznia. Niemniej jednak programy pięciu z 17 uczniów nie uwzględniały zaleceń zawartych w orzeczeniach. Jeden IPET został opracowany po terminie, a w trzech innych przypadkach ustalenie daty opracowania nie było możliwe. W statucie Szkoły nie określono organizacji zajęć dodatkowych oraz oddziału integracyjnego, którego utworzenie od 1 września 2018 r. nastąpiło przy tym z naruszeniem § 5 ust. 2 załącznika nr 2 rozporządzenia z 2001 r., ponieważ liczba uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (niepełnosprawnych) w tym oddziale przekraczała dopuszczalny prawem limit.

OBSZAR

2. Zapewnienie warunków organizacyjnych i finansowych do wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Opis stanu faktycznego

2.1. Od 1 września 2018 r. w Szkole istniał oddział integracyjny (w klasie III). Oddział ten powstał na wniosek rodzica jednego z uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (z 30 stycznia 2018 r.). W roku szkolnym 2018/2019 do

oddziału integracyjnego uczęszczało 16 uczniów, w tym siedmiu ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

(akta kontroli str. 677-678, 956, 1006, 1017, 1251)

2.2. Nauczyciele i specjaliści prowadzący z uczniami zajęcia posiadali wymagane kwalifikacje określone m.in. w § 15 ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli³⁶. Pedagog oraz logopeda pełnili jednocześnie funkcję nauczyciela nauczania początkowego. W Szkole podejmowano działania mające na celu doskonalenie zawodowe nauczycieli prowadzących zajęcia z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (np. Szkoła sfinansowała kurs kwalifikacyjny w zakresie oligofrenopedagogiki oraz szkolenie w zakresie terapii behawioralnej). Jeden z pracujących w Szkole nauczycieli ukończył studia podyplomowe z zakresu surdopedagogiki (w kwietniu 2019 r.).

(akta kontroli str. 696-702, 1104-1105, 1109-1125, 1216-1217)

Z opieki świetlicowej korzystało łącznie siedmiu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ich liczba nie przekraczała pięciu jednocześnie. Zajęć świetlicowych nie prowadził nauczyciel dodatkowo zatrudniony w klasie integracyjnej.

(akta kontroli str. 1105, 1219-1225)

Od roku szkolnego 2018/2019 Szkoła zatrudniała nauczyciela współorganizującego proces kształcenia specjalnego uczniów w klasie integracyjnej (w wymiarze 20 godzin tygodniowo) oraz pomoc nauczyciela (w wymiarze 5 godzin tygodniowo).

(akta kontroli str. 681, 886-921, 1105, 1219)

Zajęcia specjalistyczne organizowane były w łącznie siedmiu pomieszczeniach szkolnych, znajdujących się na parterze lub pierwszym piętrze budynku Szkoły. Nie stwierdzono, aby występowały tam czynniki uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia, albo pomieszczenia nie spełniały wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy.

(akta kontroli str. 1105, 1219, 1226)

Najwyższa Izba Kontroli podziela pogląd Ośrodka Rozwoju Edukacji, iż zapewnienie warunków do kształcenia specjalnego, z uwzględnieniem szczególnych potrzeb psychofizycznych uczniów oraz rodzaju niepełnosprawności – jest zadaniem dyrektora szkoły³⁷.

NIK zwraca w tym miejscu uwagę na fakt, iż w wyniku oględzin pomieszczenia, w którym odbywały się zajęcia oddziału integracyjnego w roku szkolnym 2018/2019, do którego uczęszczało trzech uczniów cierpiących na zaburzenia należące do spektrum autyzmu, stwierdzono zawieszane na jednej ze ścian trzy tablice oraz plakat, które zawierały liczne elementy w różnych kolorach. Zaś na trzech z pięciu szaf, ustawionych pod sąsiednią ścianą, znajdowały się różnokolorowe przedmioty. Elementy te nie wpisują się w zalecenia psychologa jednego z uczniów, zawarte w opinii dotyczącej organizacji miejsca nauki w przestrzeni klasowej.

(akta kontroli str. 106-107, 1293-1298)

³⁶ Dz. U. poz. 1575, ze zm.

³⁷ R. Cybulska, H. Derewlana, A. Kacprzak, K. Pęczek, *Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w świetle nowych przepisów prawa oświatowego*, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Warszawa 2017, s. 19.

2.3. Warunki do nauki, określone w orzeczeniach i w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych, nie wymagały posiadania przez Szkołę sprzętu specjalistycznego. W celach edukacyjnych Szkoła wykorzystywała m.in. tablice multimedialne, suwaki sylabowe, atlasy i albumy.

(akta kontroli str. 1256-1259)

2.4. W 2017 r. Szkoła otrzymała środki z części oświatowej subwencji ogólnej na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej nauki i metod pracy w wysokości określonej w metryczce dla ośmiu uczniów z orzeczeniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych w wysokości 136,8 tys. zł. W 2018 r. środki te wzrosły do 380,8 tys. zł, tj. o 278,4%³⁸. Wzrost wysokości środków przekazanych Szkole w ramach subwencji pomiędzy 2017 r. a 2018 r. wynikał z:

- zawyżenia przekazanych Szkole środków subwencji w zakresie wagi P5³⁹ (wzrost o 137,0 tys. zł);
- zawyżenia przekazanych Szkole środków subwencji w zakresie wagi P6⁴⁰ (wzrost o 30,1 tys. zł);
- zwiększenia liczby uczniów kwalifikujących do zwiększonego wsparcia ze środków z subwencji z ośmiu do 10 (wzrost o 73,1 tys. zł);
- zwiększonego standardu subwencji w 2018 r. (wzrost o 3,8 tys. zł).

(akta kontroli str. 708-716, 925-939, 944-945, 980)

Kierownik Ośrodka Oświaty i Wychowania Gminy Świecie wyjaśnił, że zawyżenie przekazanych Szkole środków z subwencji spowodowane było błędem (omyłkowo zwiększono środki z tego tytułu przekazane dla wszystkich szkół na terenie gminy). Zwiększenie subwencji zostało zatwierdzone zarządzeniem Burmistrza Świecia z 21 maja 2018 r. Organ prowadzący Szkołę nie podejmował działań w celu zmiany planu finansowego Szkoły w związku z omyłkami w podziale środków z powyższej subwencji.

(akta kontroli str. 944-946)

Ponadto w roku szkolnym 2017/2018 Szkoła pozyskała środki z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ramach projektu „Nowe możliwości w kształceniu”. Dofinansowanie w wysokości 16,8 tys. zł przeznaczono na organizację zajęć logopedycznych oraz terapię pedagogiczną. Ponadto 4,3 tys. zł przeznaczono na zakup pomocy dydaktycznych do terapii logopedycznej.

(akta kontroli str. 957, 996)

Organ prowadzący Szkołę nie przeprowadzał kontroli wydatkowania przez Szkołę środków pochodzących z powyższej subwencji. Kierownik Ośrodka Oświaty i Wychowania Gminy Świecie wyjaśnił m.in., że istniały problemy z dokładnym ustaleniem kosztów ponoszonych na rzecz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, ponieważ tylko część z tych wydatków jest w całości związana z działaniami na ich rzecz (np. koszty wynagrodzenia nauczycieli wspomagających). Natomiast wiele innych wydatków służyło również uczniom pełnosprawnym, jak na przykład doskonalenie nauczycieli.

(akta kontroli str. 944-948)

³⁸ Subwencja na 2019 r. wyniosła 359,9 tys. zł.

³⁹ Waga P5 odnosi się do uczniów niewidomych, słabowidzących, z niepełnosprawnością ruchową w tym afazją.

⁴⁰ Waga P5 odnosi się do uczniów niesłyszących, słabosłyszących, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Odpowiadając na pytanie o to, na jakie cele Szkoła wydatkowała środki otrzymane w ramach powyższej subwencji Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że wyodrębnienie kosztów na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy jest problematyczne, a większość budżetu służy zarówno uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi jak i dzieciom pełnosprawnym. Zgodnie z jej wyjaśnieniami Szkoła nie posiadała zestawienia kosztów realizacji działań zaplanowanych w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych.

(akta kontroli str. 956-957)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Szkoła nierzetelnie gospodarowała środkami na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, ponieważ pomimo znaczącego zwiększenia subwencji w latach 2018 i 2019, nie zapewniła zajęć korekcyjno-kompensacyjnych⁴¹ (co opisano na str. 6 wystąpienia pokontrolnego) oraz odpowiedniej liczby zajęć logopedycznych, tzn. takiej, aby liczba uczestników w zajęciach nie przekraczała maksymalnej liczby uczestników określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach⁴² (co opisano na str. 15-16 wystąpienia pokontrolnego).

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że zaplanowane zajęcia w wystarczającym stopniu zaspokajały potrzeby uczniów.

NIK stwierdza, że biorąc pod uwagę istotne zwiększenie środków przekazanych Szkole na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, Szkoła mogła podjąć skuteczniejsze działania w celu zapewnienia uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi pełnej realizacji zaleceń poradni i odpowiednich warunków nauki. Na przykład pomieszczenie, w którym odbywały się zajęcia oddziału integracyjnego nie zostało dostosowane do potrzeb uczniów cierpiących na zaburzenia należące do spektrum autyzmu, zwłaszcza że ograniczenie do minimum liczby elementów rozpraszających uwagę ucznia nie wymagało znaczących nakładów finansowych.

(akta kontroli str. 106-107, 708-716, 925-939, 944-945, 980, 1252, 1293-1298)

OCENA CZĄSTKOWA

Zatrudnieni w Szkole nauczyciele i specjaliści posiadali odpowiednie kwalifikacje do kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Pomimo otrzymania znaczących środków finansowych na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki, Szkoła nie zapewniła zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz odpowiedniej liczby zajęć logopedycznych, a pomieszczenie, w którym odbywały się zajęcia klasy trzeciej w roku szkolnym 2018/2019 nie zostało dostosowane do potrzeb uczniów cierpiących na zaburzenia należące do spektrum autyzmu.

⁴¹ W roku szkolnym 2018/2019.

⁴² Dz. U. poz. 1591, ze zm., dalej: „rozporządzenie w sprawie zasad organizacji udzielania pomocy”.

3. Działania podejmowane w zakresie wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Opis stanu faktycznego

3.1. W okresie objętym kontrolą Szkoła zapewniała wsparcie pedagoga w wymiarze pięciu godzin lekcyjnych tygodniowo. Natomiast czas pracy logopedy wynosił dwie godziny zegarowe tygodniowo w latach szkolnych 2016/2017 oraz 2017/2018, zaś w roku szkolnym 2018/2019 – cztery godziny zegarowe tygodniowo.

W roku szkolnym 2017/2018, dzięki środkom z regionalnego programu operacyjnego, Szkoła zorganizowała dodatkowe zajęcia logopedyczne w łącznym wymiarze 90 godzin lekcyjnych. Szkoła zapewniała też zajęcia terapeutyczne w wymiarze od pięciu godzin tygodniowo w roku szkolnym 2016/2017 do 20 godzin tygodniowo w roku szkolnym 2018/2019.

(akta kontroli str. 800-833, 889-890, 922-924, 957-958, 970-971, 996-997, 1027)

3.2. Na rzecz 11 z 17 uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego sformułowane zostały zalecenia odnośnie terapii logopedycznej (w poszczególnych latach było to: czterech uczniów w roku szkolnym 2016/2017, sześciu - w roku szkolnym 2017/2018 oraz dziewięciu – w roku szkolnym 2018/2019).

W przypadku 10 uczniów w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych określono czas trwania zajęć logopedycznych (od dwóch trzydziestominutowych spotkań w miesiącu do 45 minut tygodniowo). Rodzice dwóch uczniów⁴³ zrezygnowali z powyższych zajęć. Kolejny uczeń⁴⁴ nie uczestniczył w zajęciach logopedycznych, ponieważ jego wada wymowy została skorygowana, co potwierdzono w karcie badania mowy dziecka.

Pozostali uczniowie korzystali z terapii logopedycznej w wymiarze od 5 do 25 godzin w roku szkolnym. Najczęściej uczniowie korzystali z terapii logopedycznej organizowanej ze środków unijnych w roku szkolnym 2017/2018 (średnio: 24 razy w ciągu roku szkolnego). W latach szkolnych 2016/2017 oraz 2018/2018 uczniowie brali udział w zajęciach logopedycznych średnio 9 razy do roku. Zajęcia logopedyczne nie kolidowały z zajęciami w klasie lub zajęciami dodatkowymi – wszyscy uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mogli wziąć w udział w terapii przynajmniej raz w tygodniu bez konieczności zwolnienia z zajęć.

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że niska frekwencja na zajęciach logopedycznych była spowodowana m.in. przeniesieniem ucznia w trakcie roku szkolnego do innej placówki, a także nieprzychodzeniem ucznia w wyznaczonym terminie na terapię logopedyczną.

(akta kontroli str. 726, 800-833, 889-890, 922-924, 957-958, 970-971, 996-997, 1027, 1292)

3.3. W okresie objętym kontrolą uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wzięli udział łącznie w 1 500 godzinach zajęć rewalidacyjnych. Jeden uczeń korzystał z zajęć rewalidacyjnych średnio przez około 52 godziny w roku szkolnym.

Zajęcia rewalidacyjne obejmowały m.in. rozwijanie zdolności poznawczych, opisywania rzeczywistości - w tym uczuć i emocji, utrwalanie podstawowych umiejętności (np. prawej i lewej strony), wzmacnianie pamięci i zdolności analitycznych, kształtowanie myślenia pojęciowego, odtwarzanie układów przestrzennych oraz usprawnienie koncentracji i motoryki.

⁴³ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 288/2015-16, 572/2015-16.

⁴⁴ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 454/2016-17.

Dwóm uczniom⁴⁵ zwiększono liczbę godzin zajęć rewalidacyjnych, zgodnie z zaleceniami sformułowanymi w ocenach efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej na koniec roku szkolnego 2016/2017.

(akta kontroli str. 84, 271-272, 298, 774, 888-889, 922-924, 1101, 1029, 1037-1100, 1104)

3.4. W ramach realizacji określonych w IPET zadań w zakresie wsparcia rodziców, nauczyciele udzielali porad, w tym - uzgadniali sposoby postępowania z uczniem w szkole i w domu. Na przykład w stosunku do dwóch uczniów⁴⁶ w latach szkolnych 2017/2018 oraz 2018/2019 nauczyciele przeprowadzili 30 rozmów bezpośrednich z rodzicami, 41 rozmów telefonicznych oraz cztery wizyty w domu.

(akta kontroli str. 1252-1253, 1255)

Dwóm uczniom⁴⁷, którzy posiadali orzeczone zalecenie udziału w terapii surdologopedycznej, Szkoła zapewniła pomoc logopedy. Zgodnie z informacją Dyrektora Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Świeciu, zapewnione przez Szkołę zajęcia logopedyczne⁴⁸ mogły stanowić odpowiedni kierunek pomocy uczniom słabosłyszącym. Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że szkolny logopeda miał na studiach zajęcia praktyczne z surdologopedii i stosował podczas terapii metody pracy z dziećmi słabosłyszącymi.

(akta kontroli str. 219, 225, 278, 293, 587, 694-702, 800-833, 982, 1114-1117, 1218, 1252, 1260-1261)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności Szkoły w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Jednego ucznia⁴⁹ nie objęto w roku szkolnym 2016/2017 zajęciami rewalidacyjnymi, pomimo że takie zalecenie zawarto w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego z 2015 r. Stanowiło to naruszenie § 5 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z 2015 r.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w roku szkolnym 2016/2017 Szkoła nie zaplanowała dla ww. ucznia udziału w zajęciach rewalidacyjnych, ponieważ jego rodzic ustnie poinformował wychowawcę klasy, że uczeń bierze udział w terapii poza Szkołą i dodatkowe zajęcia w tym zakresie nie są potrzebne. Szkoła nie monitorowała udziału ucznia w zajęciach rewalidacyjnych, ale była w bezpośrednim kontakcie z matką, jednakże nie sporządzono stosownej adnotacji w dokumentacji szkolnej.

(akta kontroli str. 278, 288-293, 298, 1037, 1103-1104)

Jako, że zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 10 Prawa oświatowego dyrektor szkoły odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego – NIK zwraca uwagę, że niewypełnienie tego obowiązku z powodu podjętej przez rodziców ucznia decyzji powinno zostać przez Szkołę udokumentowane.

2. Czterem uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi⁵⁰, którym zalecono udział w zajęciach rewalidacyjnych zapewniono w roku szkolnym 2016/2017 mniej niż dwie godziny zajęć rewalidacyjnych w tygodniu. Było to niezgodne z wymogiem

⁴⁵ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 335/2015-16, 288/2015-16.

⁴⁶ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 427/2015-16, 342/2017-18.

⁴⁷ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 503/2016-17, 67/2015-16.

⁴⁸ Prowadzone przez absolwenta trzyletnich studiów podyplomowych w zakresie logopedii z emisją głosu, w wymiarze 205 godzin. Zgodnie ze świadectwem ukończenia tych studiów, obejmowały one 60 godzin zajęć praktycznych, bez wyszczególnienia, jakim działom logopedii były poświęcone zajęcia praktyczne.

⁴⁹ Uczeń z orzeczeniem poradni nr 67/2015-16.

⁵⁰ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 427/2015-16, 335/2015-16, 334/2015-16, 288/2015-16.

określonym w załączniku nr 1 ust. 3 pkt 3 lit. b do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁵¹.

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że uczniowie ci objęci byli innymi zajęciami z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zawierającymi elementy rewalidacji.

(akta kontroli str. 74, 112, 257, 786, 1037-1039, 1106)

Niezależnie od faktu, że minimalny wymiar zajęć rewalidacyjnych został określony w przepisach powszechnie obowiązujących, NIK zwraca uwagę, że w kolejnych latach szkolnych powyższym uczniom zapewniono zajęcia rewalidacyjne w najmniejszym wymaganym wymiarze, niezależnie od innych zajęć z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, obejmujących elementy rewalidacji.

3. Z powodu nieodpowiedniej organizacji zajęć, w roku szkolnym 2017/2018 jeden uczeń⁵² nie brał udziału przez trzy miesiące w zajęciach socjoterapeutycznych, ponieważ kolidowały one z zajęciami rewalidacyjnymi.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 10 Prawa oświatowego dyrektor szkoły odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Dyrektor Szkoły podała m.in., że zmieniono plan, aby umożliwić uczniowi udział w obu terapiach.

(akta kontroli str. 1227-1231, 1266, 1269)

4. Część z zajęć logopedycznych odbywała się z naruszeniem przepisów stanowiących, że liczba uczestników zajęć logopedycznych nie może przekraczać czterech, i tak:
 - a) w roku szkolnym 2016/2017 liczba zajęć logopedycznych, w których wzięło udział więcej niż czterech uczniów wyniosła co najmniej 11 (na łącznie 77 zorganizowanych zajęć)⁵³; było to niezgodne z § 12 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach⁵⁴;
 - b) w roku szkolnym 2017/2018 liczba zajęć logopedycznych, w których wzięło udział więcej niż czterech uczniów wyniosła 13 (na łącznie 73 zorganizowanych zajęć)⁵⁵; było to niezgodne z § 9 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji udzielania pomocy;
 - c) w roku szkolnym 2018/2019 liczba zajęć logopedycznych, w których wzięło udział więcej niż czterech uczniów wyniosła co najmniej osiem (na łącznie 90 zorganizowanych zajęć)⁵⁶; naruszało to § 9 rozporządzenia w sprawie zasad organizacji udzielania pomocy.

⁵¹ Dz. U. poz. 204 ze zm.

⁵² Uczeń z orzeczeniem poradni nr 335/2015-16.

⁵³ W siedmiu przypadkach zajęć z nadmierną liczbą uczestników brało udział trzech uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego (nr 427/2015-16, 335/2015-16, 67/2015-16).

⁵⁴ Dz. U. poz. 532, ze zm.

⁵⁵ W czterech przypadkach zajęć z nadmierną liczbą uczestników brał udział jeden uczeń z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego (nr 334/2015-16).

⁵⁶ W pięciu przypadkach zajęć z nadmierną liczbą uczestników brało udział sześciu uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego (nr 335/2015-16, 334/2015-16, 67/2015-16, 342/2017-18, 503/2016-17, 83/2018-19).

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że Szkoła starała się zapewnić pomoc logopedyczną jak największej liczbie uczniów, w tym posiadającym opinie, orzeczenia, jak też uczniom bez wskazań poradni – ponieważ brak orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego nie może oznaczać braku wsparcia dla uczniów, którzy tego wsparcia potrzebują.

(akta kontroli str. 800-833, 978-980)

NIK zauważa, że zapewnienie pomocy logopedycznej nie może być organizowane z naruszeniem maksymalnej liczby uczestników, którą określa rozporządzenie z 2017 r.

5. *Oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej* nie zawierały informacji o niskiej frekwencji sześciu uczniów⁵⁷ na zajęciach logopedycznych, przewidzianych w IPET.

Dyrektor Szkoły podała w swoich wyjaśnieniach, że częstotliwość uczęszczania uczniów na zajęcia logopedyczne nie wzbudzała niepokoju, a problemy logopedyczne tych uczniów były korygowane również na lekcjach, zajęciach dydaktyczno-wyrównawczych i podczas codziennej pracy Szkoły.

(akta kontroli str. 229-233, 268-274, 297-303, 1023-1024, 1101, 1130-1150, 1207-1215)

Zdaniem NIK okresowa ocena efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej bez odniesienia się do niskiej frekwencji na zajęciach, stanowiących element takiej pomocy, jest nierzetelna. Fakt niskiej frekwencji na ww. zajęciach może wskazywać na niepełną analizę efektów udzielonej uczniom przez Szkołę pomocy i w związku z tym powinien być poddany stosownej ocenie. NIK zwraca również uwagę, że wysoka frekwencja na zajęciach logopedycznych była możliwa w roku szkolnym 2017/2018, kiedy to dodatkowe zajęcia w tym zakresie były finansowane ze środków unijnych.

OCENA CZĄSTKOWA

Szkoła podejmowała działania w zakresie wsparcia kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym zapewniała wsparcie pedagoga i udział w zajęciach dodatkowych. Niemniej jednak w roku szkolnym 2016/2017 jednemu uczniowi nie zapewniono zajęć rewalidacyjnych, zaś czterem innym zorganizowano zajęcia rewalidacyjne w wymiarze niższym niż minimalny gwarantowany prawem. Z kolei inny uczeń przez trzy miesiące nie brał udziału w zajęciach socjoterapeutycznych, ponieważ kolidowały one z zajęciami rewalidacyjnymi. W całym okresie objętym kontrolą część zajęć logopedycznych odbywała się ze zbyt dużą liczbą uczestników oraz przy niskiej frekwencji sześciu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Przy tym - sporządzane okresowo - *Oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej* nie zawierały odniesienia do niskiej frekwencji sześciu uczniów na zajęciach logopedycznych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

1. Realizowanie zaleceń zawartych w orzeczeniach o potrzebie kształcenia specjalnego, wydanych na rzecz uczniów Szkoły.

⁵⁷ Uczniowie z orzeczeniami poradni nr 427/2015-16, 335/2015-16, 334/2015-16, 67/2015-16, 503/2016-17, 83/2018-19.

2. Zamieszczanie w indywidualnych programach edukacyjno-terapeutycznych informacji o działaniach wspierających rodziców oraz o formach udzielanej pomocy i jej wymiarze w danym roku szkolnym.
3. Terminowe opracowywanie programów edukacyjno-terapeutycznych i dokumentowanie zarówno daty ich opracowania, jak również faktu przekazania kopii tych dokumentów rodzicom.
4. Odzwierciedlanie w *Ocenach efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej* rzeczywistego udziału uczniów w zajęciach dodatkowych.
5. Dostosowanie statutu Szkoły do wymogów ramowego statutu publicznej szkoły podstawowej.
6. Podjęcie działań w celu optymalnego wykorzystania środków na realizację zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki.
7. Zapewnienie pomocy logopedycznej z uwzględnieniem dozwolonej liczby uczestników zajęć.

W związku z podjętymi przez Szkołę skutecznymi działaniami organizacyjnymi zmierzającymi do zapewnienia odpowiedniej częstości zajęć rewalidacyjnych, NIK odstępuje od sformułowania wniosków odnoszących się do stwierdzonych w tym zakresie nieprawidłowości.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 14 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, lipca 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

p.o. Dyrektor

Oliwia Bar

/-/

kontrolerzy
Maciej Gajdzik
doradca techniczny

/-/

.....
podpis

.....
podpis

Leszek Murat
główny specjalista
kontroli państwowej

/-/

.....
podpis

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym dokonał: p.o. Dyrektor Oliwia Bar.

p.o. DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Bydgoszczy

Oliwia Bar